

DOI <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2023.4.14296>

УДК 614.27-28: 615.12

АНАЛІЗ ФІЗИЧНОЇ ДОСТУПНОСТІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ДОПОМОГИ У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

В. М. Коваль, О. В. Кривов'яз, В. В. Гуцол, О. Ю. Тозюк

Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

koval_vm@ukr.net

ІНФОРМАЦІЯ

Надійшла до редакції / Received:
30.08.2023

Після доопрацювання / Revised:
04.10.2023

Прийнято до друку / Accepted:
10.10.2023

Ключові слова:

аптеки;
фармацевтична допомога;
Вінницька область.

АНОТАЦІЯ

Мета роботи. Аналіз фізичної доступності населення Вінницької області до фармацевтичної допомоги за рівнем концентрації суб'єктів господарювання, що мають ліцензію на роздрібну торгівлю лікарськими засобами та медичними виробами і здійснюють свою роботу в безперебійному режимі.

Матеріали і методи. Для аналізу доступності населення до фармацевтичної допомоги використовували методи наукового узагальнення, статистичного, ретроспективного аналізу та групування аптечних закладів з огляду на їх фізичне розташування у Вінницькій області на основі опрацювання даних звітів про підсумки діяльності Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками у 2017–2022 роках, даних Ліцензійного реєстру з виробництва лікарських засобів (в умовах аптеки), оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами станом на 1 травня 2023 року, статистичні дані про чисельність населення Вінницької області.

Результати й обговорення. Встановлено, що на території Вінницької області станом на травень 2023 року зареєстровано 312 суб'єктів господарювання, що мають ліцензію на роздрібну торгівлю лікарськими засобами та медичними виробами у 878 місцях провадження діяльності. Постійно працюють 685 аптечних закладів. У містах зосереджено 66 % аптечних закладів, у селищах міського типу та селах – 19 % та 15 % відповідно. Лише 3 аптечних заклади в області мають ліцензію, яка дозволяє здійснювати виробництво лікарських засобів в умовах аптеки.

Висновки. Абсолютна більшість аптечних закладів Вінницької області розташована у містах; в обласному центрі сконцентровано майже 30 % від всієї кількості постійно функціонуючих аптечних закладів, розташованих у області, та спостерігається суттєва диференціація між адміністративно-територіальними одиницями за забезпеченістю аптечними закладами; мешканці лише 5 % сіл мають фізичну доступність до фармацевтичної допомоги у своїх населених пунктах; серед організаційно-правових форм господарювання, що здійснюють роздрібну реалізацію лікарських засобів у Вінницькій області, переважну частину становлять товариства з обмеженою відповідальністю та фізичні особи-підприємці, максимальна кількість місць провадження діяльності для яких становила 6 та 70 відповідно.

Вступ. Фармацевтична галузь є важливою складовою системи охорони здоров'я. Аптечні заклади

(АЗ) та фармацевтичні працівники надають фармацевтичну допомогу, яка включає забезпечення лікар-

ськими засобами населення і заклади охорони здоров'я, та інші послуги. Через мережу АЗ держава також реалізує цілий ряд соціальних програм, які дозволяють зменшити фінансове навантаження на пацієнтів та підвищити доступність для населення окремих груп лікарських засобів та медичних виробів [1]. Загалом доступність фармацевтичної допомоги залежить від багатьох факторів, у тому числі прямо корелює з кількістю АЗ, розташованих на певній території [2]. Хоча державна політика й спрямована на розвиток фармацевтичної галузі, зокрема на розширення мережі АЗ у сільській місцевості, шляхом створення сприятливих умов через спрощення Ліцензійних умов з роздрібною торгівлі лікарськими засобами (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) та медичними виробами, порівняно з містами [3]. На практиці може спостерігатись інша ситуація, яка свідчить про збільшення кількості АЗ, що входять до складу великих аптечних мереж (переважно у містах), без суттєвого розвитку малого та середнього класу аптечного сегменту [4].

Мета роботи. Аналіз фізичної доступності населення Вінницької області до фармацевтичної допомоги за рівнем концентрації суб'єктів господарювання (СГ), що мають ліцензію на роздрібну торгівлю лікарськими засобами та медичними виробами і здійснюють свою роботу у безперебійному режимі.

Матеріали і методи. Для аналізу доступності населення до фармацевтичної допомоги використовували методи наукового узагальнення, статистичного, ретроспективного аналізу та групування АЗ з огляду на їх фізичне розташування у Вінницькій області на основі даних звітів про підсумки діяльності Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками (Держлікслужба) протягом останніх п'яти років [5–10], даних державних реєстрів Держлікслужби [11–13], даних Ліцензійного реєстру з виробництва лікарських засобів (в умовах аптеки), оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами станом на 1 травня 2023 року [14], статистичних даних про чисельність населення Вінницької області станом на 1 лютого 2022 року [15]. Аналіз отриманих результатів проводили за допомогою програми Microsoft Excel (Product ID 00414-50000-00000-AA978).

Результати й обговорення. За даними державних реєстрів Держлікслужби, станом на лютий 2022 р. у Вінницькій області нараховувалось 315 СГ, ліцензованих для роздрібною торгівлі лікарськими засобами та медичними виробами у 877 місцях провадження діяльності (МПД). Базуючись на інформації Держлікслужби щодо Переліків суб'єктів господарювання, за заявами яких прийнято рішення про видачу ліцензії на провадження господарської діяльності з оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, про розширення господарської діяльності з роздрібною торгівлі лікарськими засобами у зв'язку зі створенням нового місця провадження діяльності; Пере-

ліків СГ, за заявами яких анульовано ліцензії на провадження господарської діяльності з роздрібною торгівлі лікарськими засобами, внесені зміни до Ліцензійного реєстру з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) у зв'язку з частковим анулюванням ліцензії провадження виду господарської діяльності з роздрібною торгівлі лікарськими засобами; Переліків СГ, за заявами яких зупинено дію ліцензії повністю або частково; Переліків СГ, за заявами яких прийнято рішення зупинити дію ліцензії повністю або частково; Переліків СГ, за заявами яких прийнято рішення про отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з роздрібною торгівлі лікарськими засобами, розширення господарської діяльності з роздрібною торгівлі лікарськими засобами у зв'язку зі створенням нового місця провадження діяльності; Переліків СГ, за заявами яких прийнято рішення про анулювання ліцензії на провадження господарської діяльності з оптової торгівлі лікарськими засобами, часткове анулювання ліцензії на провадження виду господарської діяльності з роздрібною торгівлі лікарськими засобами; Переліків ліцензіатів, за заявами яких прийнято рішення відновити дію ліцензії на провадження господарської діяльності з роздрібною торгівлі лікарськими засобами; Переліків СГ, заяви яких про видачу ліцензії на провадження господарської діяльності з роздрібною торгівлі лікарськими засобами, розширення господарської діяльності з виробництва (виготовлення) лікарських засобів в умовах аптеки, роздрібною торгівлі лікарськими засобами у зв'язку зі створенням нового МПД залишено без розгляду, яким відмовлено у розширенні господарської діяльності з оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами було встановлено, що загалом станом на травень місяць 2023 року у Вінницькій області 312 СГ мають ліцензію на роздрібну торгівлю лікарськими засобами та медичними виробами. Протягом останніх п'яти років спостерігається незначне зменшення кількості СГ, що займалися даним видом діяльності. У 2019 їх кількість становила 318. Водночас, цікавим є те, що при зменшенні кількості СГ за досліджуваний період спостерігається збільшення кількості МПД з роздрібною торгівлі лікарських засобів. Загалом їх кількість зросла на 73 заклади. Так, на початок 2019 року в області нараховувалось 805 АЗ, а у травні 2023 кількість МПД з роздрібною торгівлі лікарськими засобами та медичними виробами вже становила 878 АЗ. Незважаючи на збільшення кількості аптечних закладів в цілому, кількість аптек, що мають ліцензію на екстемпоральне виробництво, залишається низькою – лише 3 АЗ мають вказаний тип ліцензії та обслуговують населення за рецептами лікарів на екстемпоральні ліки. В Україні загалом існує стійка тенденція до зменшення кількості закладів, які займаються виготовленням лікарських засобів у умо-

вах аптеки, але цей показник у Вінницькій області є значно нижчим, ніж в інших областях України, що викликає суттєве занепокоєння [16, 17].

За даними реєстру, у Вінницькій області станом на травень 2023 року 685 АЗ провадять роздрібну торгівлю лікарськими засобами і медичними виробами та здійснюють свою роботу в безперебійному режимі. Враховуючи загальну кількість населення, яка проживає в області, розраховали, що на 10 000 населення припадає 4,53 аптечні заклади, які працюють безперебійно. Цей показник дещо зменшився, порівняно з 2021 роком, проте залишається достатнім та відповідає середньостатистичним показникам у інших областях України [18]. Проблема полягає в тому, що розподіл місць проживання населення та розташування аптечних закладів є нерівномірними. Географічно аптечні заклади розподілені нерівномірно по всій області. Після 2020 року в Україні почав діяти новий адміністративно-територіальний устрій, відповідно до якого у Вінницькій області утворилося 6 районів, що об'єднали у своєму складі 63 територіальні громади, до складу яких увійшли 1503 населених пункти, серед яких 18 міст, 29 селищ міського типу та 1457 сіл [19].

Найбільша кількість АЗ в області розташована у місті Вінниця (рис. 1). Загалом в обласному центрі сконцентровано 202 заклади з роздрібною торгівлю лікарськими засобами та медичними виробами, що становить близько 30 % від загальної кількості АЗ, розташованих в області. В місті мешкає близько 367,9 тисяч осіб, тобто на десять тисяч населення припадає майже 5,1 АЗ. Це найвищий показник серед районів та міст у області, він є близьким до по-

казників у інших обласних центрах України [18]. Такий показник свідчить про досить сильне конкурентне середовище на фармацевтичному ринку роздрібною торгівлю лікарськими засобами у місті. Наступним містом за кількістю АЗ, що функціонують, є Могилів-Подільський, що правда в ньому сконцентровано лише 3,6 % від загальної кількості АЗ області. Загалом у містах сконцентровано близько 450 АЗ, які працюють безперебійно, що становить 66 % від загальної кількості АЗ, розташованих у області. В селищах міського типу безперебійно функціонує 130 АЗ, що становлять близько 19 % від загальної кількості АЗ, які працюють в області. Окремо викликає занепокоєння те, що лише у 79 сільських населених пунктах з 1457, що входять до складу Вінницької області, є АЗ. Тобто лише жителі приблизно 5 % сільських населених пунктів мають фізичний доступ до фармацевтичної допомоги в межах свого населеного пункту. Якщо порівнювати з загальною кількістю АЗ, то лише близько 15 % безперебійно працюючих АЗ розташовані у сільській місцевості. Загалом у сільських населених пунктах розташовано 107 АЗ.

Найбільша концентрація АЗ спостерігається у Вінницькому та Тульчинському районах (табл. 1). Там на 10 тисяч населення припадає близько 4,73 та 5,03 АЗ відповідно. Незважаючи на найвищий відносний показник концентрації АЗ на 10 тис. населення у Тульчинському районі, їх кількість в абсолютних показниках є однією з найменших серед районів області.

Якщо порівнювати такі показники кількості АЗ, то побачимо, що вони є удвічі більшими, ніж у США, Новій Зеландії, Бразилії, Індії, та на порядок вищими, ніж у Італії, проте вони є меншими, ніж у Канаді, де на

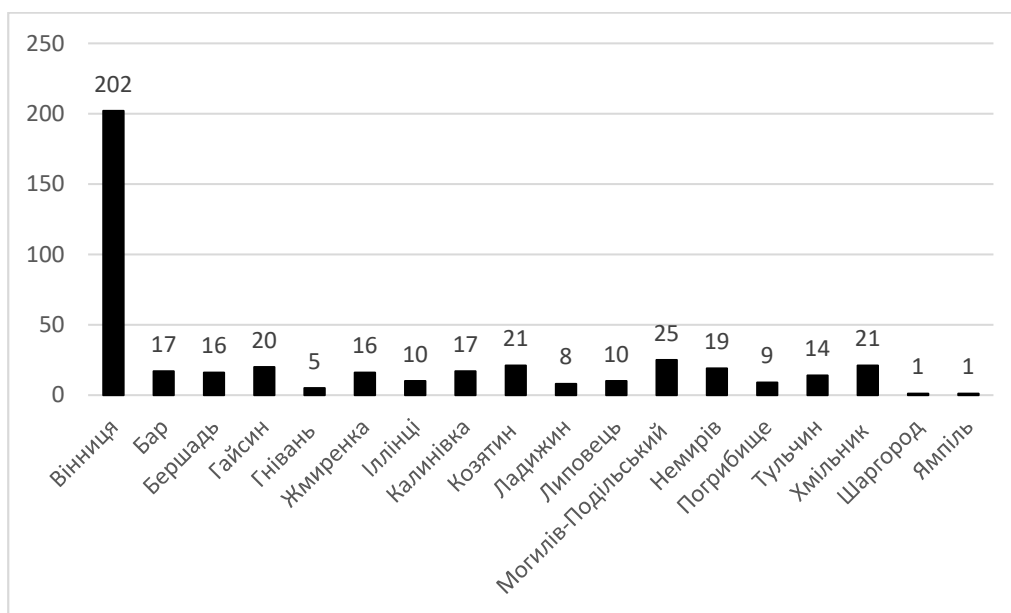

Рис. 1. Розподіл за містами кількості аптечних закладів, що працюють безперебійно, станом на травень 2023 року.

Таблиця 1

Розподіл за районами кількості аптечних закладів Вінницької області, що працюють безперебійно

Найменування району	Численність населення, тис. осіб	Кількість аптечних закладів			
		у містах / адміністративному центрі	в селах та селищах міського типу	усього	кількість аптечних закладів на 10 тис. населення
Вінницький	647533	256/202	50	306	4,73
Гайсинський	232264	45/20	61	106	4,56
Жмеринський	158667	42/16	16	58	3,66
Могилів-Подільський	139607	34/25	25	59	4,23
Тульчинський	149212	14/14	61	75	5,03
Хмільницький	180455	59/21	22	81	4,49

відповідну кількість населення може припадати до 12 аптечних закладів [20]. У районних центрах кількість АЗ на 10 тисяч населення, без урахування міста Вінниці, загалом коливається від 2,5 до 1,4. Найменша концентрація АЗ у Жмеринському та Могилів-Подільському районах.

У загальному структурі АЗ Вінницької області за формою власності розподілилась таким чином: заклади комунальної власності складають лише близько 3 % від загальної кількості закладів, що функціонують. Ця ситуація викликає занепокоєння, оскільки вона є абсолютно протилежною до ситуації, яка склалась у країнах Європейського Союзу, де насамперед через мережу комунальних АЗ реалізуються ряд державних програм [21]. За видом юридичних

осіб серед АЗ Вінницької області переважають заклади у вигляді товариств з обмеженою відповідальністю (ТзОВ) (53 %) та фізичних осіб-підприємців (ФОП) (31 %); частка приватних підприємств (ПП) складає близько 13 % (рис. 2). Переважна кількість зареєстрованих СГ у вигляді ТзОВ свідчить про домінування підприємств, які мають у своєму складі щонайменше декілька структурних підрозділів, що також може свідчити про поступову глобалізацію фармацевтичного ринку. Встановлено, що у Вінницькій області для одного зареєстрованого ФОП максимальна кількість МПД становила 6, тоді як у складі ПП цей показник сягав 30, а для ТзОВ – 70. Якщо аналізувати вид МПД, то частка аптечних пунктів є найменшою для ТзОВ і становить близько 5,2 %, тоді

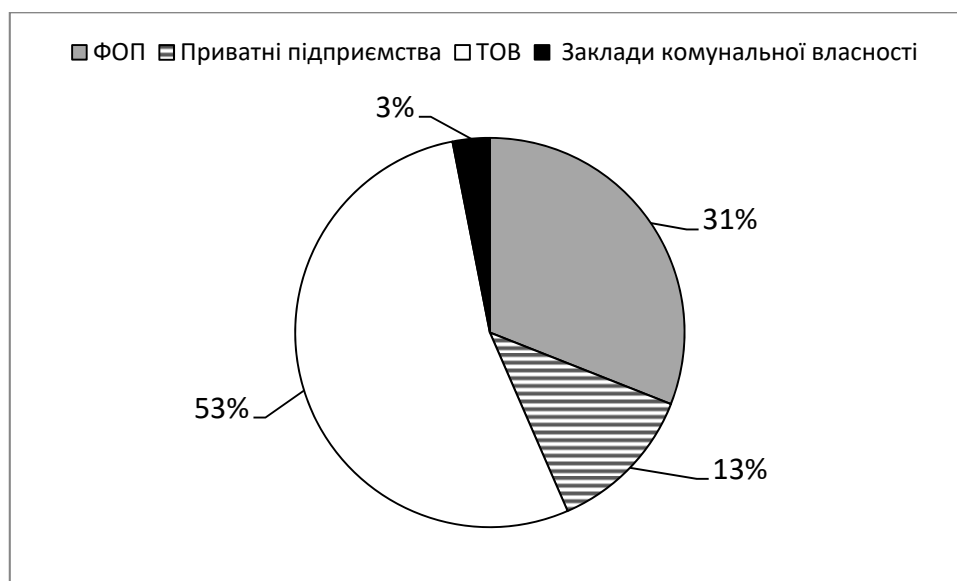

Рис. 2. Розподіл аптечних закладів Вінницької області за формою власності та видом юридичної особи.

як для ПП цей показник перевищує 16,8 %, а для ФОП – 9,8 %.

Враховуючи неналежний фізичний доступ жителів сільських населених пунктів до фармацевтичної допомоги та надвичайно низький показник кількості комунальних аптечних закладів на теренах області доцільним та перспективним є розвиток мережі комунальних аптек, оскільки це може бути чи не єдиним дієвим інструментом впливу громади на розвиток мережі АЗ на своїй території, особливо у сільській місцевості. Крім створення розгалуженої мережі комунальних аптечних закладів, дієвим механізмом покращення доступності до фармацевтичної допомоги у сільській місцевості, на нашу думку, є сприяння поширенню практики надання фармацевтичної допомоги через мережу фельдшерських, фельдшерсько-акушерських пунктів, сільських, дільничних лікарень, амбулаторій, амбулаторій загальної практики – сімейної медицини працівниками цих закладів, які мають медичну освіту, на підставі договорів, укладених із суб'єктом господарювання, що має ліцензію на роз-

дрібну торгівлю лікарськими засобами у випадку відсутності аптечних закладів у населеному пункті.

Висновки. Абсолютна більшість аптечних закладів Вінницької області розташована у містах; в обласному центрі сконцентровано майже 30 % від всієї кількості постійно функціонуючих аптечних закладів, розташованих у області, та спостерігається суттєва диференціація між адміністративно-територіальними одиницями за забезпеченістю аптечними закладами; мешканці лише 5 % сіл мають фізичну доступність до фармацевтичної допомоги у своїх населених пунктах; серед організаційно правових форм господарювання, що здійснюють роздрібну реалізацію лікарських засобів у Вінницькій області, переважну частину становлять товариства з обмеженою відповідальністю та фізичні особи-підприємці, максимальна кількість місць провадження діяльності для яких становила 6 та 70 відповідно.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflicts of interest: authors have no conflict of interest to declare

ANALYSIS OF THE PHYSICAL ACCESSIBILITY OF PHARMACEUTICAL AID IN THE VINNYTSIA REGION

V. M. Koval, O. V. Kryvoviaz, V. V. Hutsol, O. Yu. Toziuk

National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsia

koval_vm@ukr.net

The aim of the work. The analysis of the physical accessibility of the population of the Vinnytsia region to pharmaceutical aid according to the level of concentration of economic entities that have a license for retail trade in medicines and medical products and are permanently operating.

Materials and Methods. The methods of scientific generalization, statistical, retrospective analysis and grouping pharmacies based on their physical location in the Vinnytsia region has been used to analyze the population's access to pharmaceutical aid. The analysis has been based on data from reports on the results of the State Service of Ukraine for Medicines and Drug Control in 2017–2022, data from the License Register for Production of medicines (in the pharmacy conditions), wholesale and retail trade of medicines as of May 1, 2023, statistical data on the population of the Vinnytsia region.

Results and Discussion. It was established that as of May 2023, there are 312 business entities registered in the territory of Vinnytsia region that have a license for the retail trade of medicines and medical products in 878 places of activity. 685 pharmacies are permanently operating. 66 % of pharmacies are concentrated in cities, 19 % and 15 % in urban-type settlements and villages, respectively. Only 3 pharmacies in the region have a license, which allows the compounding of medicines in pharmacies.

Conclusions. The absolute majority of pharmacies in the Vinnytsia region are located in cities. Almost 30 % of the total number of permanently functioning pharmacies located in the region is concentrated in the regional center. There is a significant differentiation in terms of availability of pharmacies between administrative and territorial units – residents of only 5 % of villages have physical access to pharmaceutical care in their settlements. The majority among the organizational and legal forms of business that carry out the retail sale of medicinal products in the Vinnytsia region are limited liability companies and individual entrepreneurs with the maximum number of places of activity 6 and 70, respectively.

Key words: pharmaceutical institutions; accessibility of pharmaceutical aid; Vinnytsia region.

Список бібліографічних посилань

1. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 21 лютого 2023 року № 351 "Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 14 лютого 2023 року". – URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-21022023--351-pro-zatverdzhennja-reestru-likarskih-zasobiv-jaki-pidljagajut-reimbursacii-za-programoju-derzhavnih-garantij-medichnogo-obslugovuvannja-naselennja-stanom-na-14-ljutogo-2023-roku>
2. Корольов М. В., Громовик Б. П. Фізична доступність фармацевтичної допомоги в Одеській області до і після адміністративно-територіальної реформи. *Фармацевтичний часопис*. 2021. № 2 С. 65–72. DOI: <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2021.2.12144>
3. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) від 30 листопада 2016 р. № 929. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-%D0%BF#Text>
4. Смірнова Г. В. Регулювання фармацевтичного ринку в контексті оптимізації соціального забезпечення населення *Регіональна економіка*. 2021. № 4. С. 29–34. DOI: 10.36818/1562-0905-2021-4-4.
5. Звіт про підсумки діяльності Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками у 2022 році.
6. Звіт про підсумки діяльності Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками у 2021 році.
7. Звіт про підсумки діяльності Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками у 2020 році.
8. Звіт про підсумки діяльності Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками у 2019 році.
9. Звіт про підсумки діяльності Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками у 2018 році.
10. Звіт про підсумки діяльності Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками у 2017 році.
11. Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками. Державні реєстри.
12. Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками. Державні реєстри видачі/анулювання ліцензій (торгівля та імпорт ЛЗ). – URL: <https://www.dls.gov.ua/licensii/> Дата звернення до сайту 14.06.2023 р.
13. Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками. Рішення щодо видачі та анулювання ліцензій оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами (після 30.05.2022).
14. Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками. Актуальна інформація щодо Переліку аптек та аптечних пунктів, які продовжують працювати у безперебійному режимі у Вінницькій області.
15. Головне управління статистики у Вінницькій області – URL: <https://vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information/arhiv2022/7261-2021-10-22-06-25-23.html>
16. Яцишин Я. І., Корнієнко О. М., Городецька І. Я., Корольов М. В., Громовик Б. П. Організаційні особливості фармацевтичного забезпечення населення тернопільської області. *Фармацевтичний часопис*. 2020. № 2. С. 60–68. <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2020.2.11174>.
17. Немченко А. С., Царьова К. О., Хоменко В. М. Аналіз сучасного стану та проблем аптечного виготовлення ліків в Україні. *Фармац. журн*. 2020. Т. 75, № 3. С. 29–38. DOI: <https://doi.org/10.32352/0367-3057.3.20.03>.
18. Мороз С. Г., Зоїдзе Д. Р., Лебедин А. М. Аналіз рівня концентрації аптечних закладів в Україні. *Фармацевтичний часопис*. 2021. № 2. С. 73–78. DOI: 10.11603/2312-0967.2021.2.12045.
19. Постанова Верховної ради України від 07.09.2023 Про утворення та ліквідацію районів – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text>.
20. Cindrel Tharumia Jagadeesan, Veronika J. Wirtz. Geographical accessibility of medicines: a systematic literature review of pharmacy mapping. *Tharumia Jagadeesan and Wirtz J of Pharm Policy and Pract.* – 2021. – Vol. 14. – P. 28 <https://doi.org/10.1186/s40545-020-00291-7>
21. PHARMACY 2030: A Vision for Community Pharmacy in Europe. https://www.pgeu.eu/wp-content/uploads/2019/03/Pharmacy-2030_-A-Vision-for-Community-Pharmacy-in-Europe.pdf.

References

1. Order of the Ministry of Health of Ukraine dated February 21, 2023 No. 351 "On approval of the Register of medicinal products that are subject to reimbursement under the program of state guarantees of medical care for the population, as of February 14, 2023". [Internet]. moz.gov.ua. [cited 2023 June 17]. Available from: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-21022023--351-pro-zatverdzhennja-reestru-likarskih-zasobiv-jaki-pidljagajut-reimbursacii-za-programoju-derzhavnih-garantij-medichnogo-obslugovuvannja-naselennja-stanom-na-14-ljutogo-2023-roku>
2. Korolyov MV, Hromovyk BP. Physical availability of pharmaceutical aid in Odessa region before and after the administrative-territorial reform. *Farmaceutichnij chasopis*. 2021 Jul 14; (2): 73-8. DOI: <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2021.2.12144>
3. On the approval of the Licensing conditions for conducting economic activities for the production of medicinal products, wholesale and retail trade of medic-

- nal products, import of medicinal products (except for active pharmaceutical ingredients). [Internet]. Official website of the Parliament of Ukraine. [cited 2023 June 11]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-%D0%BF#Text>
4. Smirnova HV. The pharmaceutical market regulation in the context of social security optimization. Regional economy. 2021 Jan 1; (4(102)):29–34. doi: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2021-4-4>.
 5. Report on the results of the State Service of Ukraine for medicinal products and drug control in 2022. [Internet]. [cited 2023 July 12].
 6. Report on the results of the State Service of Ukraine for medicinal products and drug control in 2021. [Internet]. [cited 2023 June 26].
 7. Report on the results of the State Service of Ukraine for medicinal products and drug control in 2020.
 8. Report on the results of the State Service of Ukraine for medicinal products and drug control in 2019. [Internet]. [cited 2023 June 12].
 9. Report on the results of the State Service of Ukraine for medicinal products and drug control in 2018. [Internet]. [cited 2023 June 07].
 10. Report on the results of the State Service of Ukraine for medicinal products and drug control in 2017. [Internet]. [cited 2023 June 13]. Available from: <https://www.dls.gov.ua/wp-content/uploads/2018/10/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82.pdf>
 11. State registers: State Service of Ukraine for medicinal products and drug control. [Internet]. Dls.gov.ua. 2022 [cited 2022 Feb 14].
 12. State Service of Ukraine for Medicinal Products and Drug Control. State registers. issuance/cancellation of licenses (trade and import of drugs). [Internet]. www.dls.gov.ua. [cited 2023 June 14]. Available from: <https://www.dls.gov.ua/licensii>
 13. State Service of Ukraine for Medicinal Products and Drug Control. Decisions on issuing and canceling licenses for wholesale and retail trade in medicinal products (after 30.05.2022). [Internet]. Dls.gov.ua. 2022 [cited 2023 June 10].
 14. State Service of Ukraine for Medicinal Products and Drug Control. Current information regarding the list of pharmacies and pharmacy points that continue to work without interruption in the Vinnytsia region Published on 05/10/2023 at 08:00. [Internet]. Dls.gov.ua. 2022 [cited 2023 Oct 17].
 15. Main Department of Statistics in Vinnytsia Region Population [Internet]. vn.ukrstat.gov.ua. [cited 2023 May 10]. Available from: <https://vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information/arhiv2022/7261-2021-10-22-06-25-23.html>
 16. Yatsyshyn YI, Korniyenko OM, I. Ya. Horodetska, Koryolov MV, Hromovyk BP. Organizational features of the pharmaceutical supply of the population of Ternopil region. Farmaceutichnij chasopis. 2020 Jun 9;(2):60–8. doi: <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2020.2.11174>.
 17. Nemchenko AS, Tsareva KO, Homenko VM. Analysis of the current state and problems of pharmacy production of medicines in Ukraine. Farmatsevtichnij zhurnal. 2020 Jul 9;(3):29–38. doi: <https://doi.org/10.32352/0367-3057.3.20.03>.
 18. Moroz SG, Zoidze DR, Lebedyn AM. Analysis of the level of concentration of pharmacy institutions in Ukraine. Farm chasop. 2021;14;(2): 65-72. <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2021.2.12045>.
 19. About the formation and liquidation of districts. [Internet]. Official website of the Parliament of Ukraine. [cited 2023 Aug 08]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text>.
 20. Tharumia Jagadeesan C, Wirtz VJ. Geographical accessibility of medicines: a systematic literature review of pharmacy mapping. Journal of Pharmaceutical Policy and Practice. 2021 Mar 4;14(1).
 21. PHARMACY 2030: A Vision for Community Pharmacy in Europe [Internet]. Available from: https://www.pgeu.eu/wp-content/uploads/2019/03/Pharmacy-2030_-_A-Vision-for-Community-Pharmacy-in-Europe.pdf.

Відомості про авторів

Коваль В. М. – канд. фармац. наук, доцент кафедри фармації, Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова, Вінниця, Україна. E-mail: koval_vm@ukr.net, ORCID 0000-0001-9324-209X.

Кривов'яз О. В. – д. фармац. наук, професор, завідувач кафедри фармації, Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова, Вінниця, Україна. E-mail: 16124sk@gmail.com, ORCID 0000-0001-5441-1903.

Гуцол В. В. – канд. фармац. наук, доцент кафедри фармації, Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова, Вінниця, Україна. E-mail: viktoriah0711@gmail.com, ORCID 0000-0003-1477-2186.

Тозюк О. Ю. – канд. фармац. наук, доцент кафедри фармації, Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова, Вінниця, Україна. E-mail: olena.tozyuk@gmail.com, ORCID0000-0002-8429-6624.

Information about the authors

Koval V. M. – PhD (Pharmacy), Associate Professor of the Pharmacy Department, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsia, Ukraine. E-mail: koval_vm@ukr.net, ORCID 0000-0001-9324-209X.

Kryvoviaz O. V. – MD (Pharmacy), Professor, Head of the Pharmacy Department, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsia, Ukraine. E-mail: 16124sk@gmail.com, ORCID 0000-0001-5441-1903.

Hutsol V. V. – PhD (Pharmacy), Associate Professor of the Pharmacy Department, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya, Ukraine. E-mail: viktoriah0711@gmail.com, ORCID 0000-0003-1477-2186.

Toziuk O. Yu. – PhD (Pharmacy), Associate Professor of the Pharmacy Department, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya, Ukraine. E-mail: olena.tozyuk@gmail.com, ORCID0000-0002-8429-6624.